No. 1253 | Zaterdag 4 Januari 1908. | 25ste Jaargang.

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire, Aruba en de Bovenwindsche eilanden per drie maanden fl. 2,— met vooruitbetaling.
Voor het Buitenland per jaar fl. 10,—
Afzonderlijke nummers fl. 0.15.
Prijs der Advertentiën van 1— 7 regels f 0,50, voor elken regel meer 7½ cts.

BUREAUX VAN DIT BLAD
REDACTIE: Waterkant, Ctrabanda, No. 223
ADMINISTRATIE: Plein Concordia, No. 129, Pietermaai

Es Courant aki ta sali toer dia Sabra.
Su prijs di abonnement ta fl. 2,— pa tres luna, pagá padilanti.
Pa lugarnan foi Curaçao, Bonaire, Aruba, St. Martin (P. H.), St. Eustatius i Saba fl. 10,— pa anja.
Un numero sol fl. 0,15.
Anuncio di 1 te 7 regel f 0,50, cada regel mas 7½ cts.

Attentie s. v. p.

De Administratie dezer courant vestigt de aandacht van het Publiek op de bekendmaking aan het hoofd van dit blad. De abonnementsprijs is twee gulden verlaagd voor de Bovenwindsche eilanden. De prijs van een nummer afzonderlijk werd gesteld op 15cts.

Iemand die geen abonnement zou willen nemen, maar een geheel jaar de courant iedere week koopt, betaalt dus slechts f 7,80, terwijl het abonnement 8 Gld. bedraagt; maar daarvoor ontvangen de abonneuten ook de courant te huis bezorgd, wat de Administratie 50 cts. kost aan port.

De kosten der advertentiën zijn zoo billijk mogelijk geregeld.

Curaçao, 3 Januari.

Zalig Nieuwjaar!

Deze echt christelijke zegewensch, welke al ons geluk, voor tijd en eeuwigheid, over ons wil afbidden, mag dit jaar wel met geheel bizonderen nadruk worden uitgesproken. Het nieuwe jaar 1908 heeft zich ternauwernood voor ons geopend, en houdt al ons wel en wee nog geheimzinnig verborgen.

Wat het nieuwe jaar ons brengen zal? Wij hopen veel goeds, en wenschen al onze vrienden veel geluk en zegen toe. Maar

In 't verleden
ligt het heden;
in het nu
wat worden zal.

Uit het verloop der vorige jaren, kunnen wij slechts den gang van het pas begonnen jaar afleiden. Erg rooskleurig zag de oosterkimme er niet uit. Geen blijde heldere dag, veeleer een zwart sombere toekomst laat zich voorzien.

Op godsdienstig terrein heerscht er een geweldige crisis. Niet slechts werd de Katholieke Kerk door listige vijanden van buiten besprongen, maar een inwendige ziekte dreigde het katholieke leven der Geloovigen zelf te verkankeren, te versteenen. Het Modernisme, een complex van oude ketterijen, trachtte te dringen in de ledematen der Kerk onder het mom van nieuwheid.

Ons geëerbiedigd Opperhoofd, Paus Pius X, ontdekt met zijn steeds waakzaam oog, door voorlichting des H. Geestes verhelderd, die verborgen voortsluipende kwaal en met kracht heeft de Opperste Leeraar der Volkeren het ontleedmes gezet in de wonde, welke knaagde aan de ingewanden van het Mystieke Lichaam van Christus, de Kerk. Geheel het Lichaam leed en voelde hevige smarten, maar onder de onfeilbare leiding des H. Geestes gelukte het 't kankergezwel uit te snijden en voor goed te verwijderen. De pijn kan lang nog naschrijnen in sommige ledematen, die het dichtst lagen naast de bron van infectie, maar het onvergankelijk leven der Kerk werd opnieuw gewaarborgd, en na verloop van tijd zal een nieuw en verjeugdigd leven weder opbloeien, om de verbaasde wereld, die den ondergang der Roomsche Kerk al zoo menigmaal voorspelde, opnieuw te toonen, dat de Kerk van Christus geen menschelijke instelling is, maar een goddelijke, een onvergankelijke, een eeuwige.

Over een maand zal geheel de Katholieke wereld het gouden herinneringsfeest vieren van de verschijning te Lourdes van Maria, de Onbevlekte. Door Haar veelvermogende voorspraak zal de genezing der zieke ledematen der Kerk worden bespoedigd, en grooter kracht worden verkregen tegen de vijanden van buiten.

In September hoopt Z. H. Paus Pius X zijn gouden Priesterfeest te vieren, en ook dit feest zal medewerken de geloovigen inniger te vereenigen rond het Hoofd der Katholieke Kerk, den Paus van Rome.

Zoo hopen wij reeds dit jaar door lijden tot verblijden te geraken, door den strijd te komen tot de overwinning.

Over het maatschappelijk gebied onzer geliefde Kolonie Curaçao hangt ook een zware, sombere wolk.

In het afgeloopen jaar werd de hartader onzer maatschappij, de handel, nog niet gevuld met jong bruisend leven; onze hartslag bleef zwak en mat, men vreesde voor geleidelijken achteruitgang, voor algeheelen stilstand zelfs.

Een kleine opfleuring vermocht de scheepvaart bewerken, de industrie bracht voor een wijle nieuwe krachten bij; maar de algemeene toestand bleef ellendig.

De geldnood in Amerika zal nog lang nawerken, ook in Europa en in de omliggende republieken. Terdege, vreezen wij, zal Curaçao dit jaar de naweeën dezer internationale malaise gevoelen.

Maar, gelukkig, een crisis woedt slechts een kort oogenblik. De gevolgen zijn wel niet zoo spoedig weggenomen, maar de oorzaak verdwijnt: er is weer gegronde hoop op verbetering dezer toestanden.

Dat juist in deze tijden het belastingsysteem in de geheele Kolonie gewijzigd zal worden is van zeer groote beteekenis. Bij een met beleid gekozen regime zal een zieke spoedig herstellen, maar, o ramp. Wanneer een regime zou worden voorgeschreven zonder voldoende kennis, zonder genoegzaam rekening te houden met de omstandigheden! Het zwakke gestel is niet bestand tegen een proefneming. Er valt hier niets te wagen; wel alles te verliezen, of te winnen. Het gaat er op, of er onder.

Niet genoeg kan men wijzen op den hoogen ernst van het oogenblik.

Dat men toch niet het geduld verlieze, omdat de voorbereiding voor deze Belastingherziening reeds zoo lang duurde; dat men door haast niet onbedachtzaam te werk ga.

Het omhoog werken der economische toestanden onzer Kolonie heeft recht den vollen tijd op te eischen. Hier vooral, mag geen half werk worden verricht. Het zou ons noodlottig worden.

Wat ons opbeurt en bemoedigt is de ingespannen ijver, en algeheele toewijding, waarmede de Leden van den Kolonialen Raad onze belangen behartigen, en alle ontwerpen der Herziening voorzichtig wikken en wegen. Met vertrouwen zien wij daarom de toekomst te gemoet en hopen, dat het zoo hoogst gewichtig jaar 1908 voor de Kolonie Curaçao een gelukkig jaar zij.

Wat ons niet minder verheugt, behalve de wederopleving van onze scheepvaart, is het heuglijk feit, dat allerwege het particulier initiatief zoo krachtig ontwaakt en zich toelegt op verschillende takken van industrie. Het Curaçaosche volk toont zich daardoor veerkrachtig, toont dat het toch minstens beproeven wil de zware lasten van zich af te wentelen, waardoor ons economisch leven reeds jarenlang werd nedergedrukt. God geve, dat deze pogingen met succes worden bekroond, dat de nieuwe bronnen van bestaan rijkelijk gaan vloeien en nimmer verstopt raken.

De meerdere belangstelling in het politieke leven onzer Kolonie is geen mindere beweegreden tot oprechte verheugenis. Als het volk meer met het publieke leven gaat medeleven, is onze toekomst beter gewaarborgd. De belangstelling van het volk is een scherpe prikkel voor hen, die ons besturen, maar tevens een welverdiend loon. Zij gevoelen nu, dat hun arbeid niet onverschillig wordt voorbijgezien, maar met belangstelling gevolgd, waar het kan, gewaardeerd en gesteund. Zoo ontstaat er samenwerking en onderling vertrouwen.

De wetten en verordeningen gaan niet meer over de hoofden heen, maar komen meer onder het volk, dat zich zal uitspreken en zijn verlangens kenbaar maken zal. Zoo zullen de Bestuurderen het volk beter leeren kennen, zij zelven beter worden begrepen. De Kolonie Curaçao kan daarbij slechts winste behalen.

Wij hopen met dit eerste nummer van onzen Vijf en Twintigsten Jaargang onzen Lezers een aangename verrassing te hebben bereid. Door uitbreiding van het formaat wordt de inhoud van ons blad bijna de helft grooter. Langzamerhand, als de omstandigheden ons gunstig zijn, als God onzen arbeid zegent, en onze vrienden ons hun hoog gewaardeerden steun blijven schenken, zullen wij nu in de gelegenheid komen meerdere rubrieken te openen en aldus grooter verscheidenheid in lectuur aan te bieden.

Met moed gaan wij het nieuwe jaar weder in, na Gods zegen te hebben afgesmeekt.

Aan de Autoriteiten der Kolonie, aan onze geachte Collega's, aan onze Abonnenten Begunstigers, en Lezers een Zalig Nieuwjaar.

ONZE BEGROOTING

IN DE

Tweede Kamer.

(Handelingen

De heer van Vuuren: Mijnheer de Voorzitter! Het is mij gemakkelijk te voldoen aan den aandrang kort te zijn. Tegen de hoofdgedachte van hetgeen door mij is aangevoerd zijn toch geen bedenkingen ingebracht. Zelfs waar de Minister meende te kunnen constateeren — volkomen te recht — dat ook ik geen tegenstander van den landbouw ben, wist hij toch niet dan enkele groote cultures te noemen, waarvan ik mij een voorstander heb betoond, omdat die cultures altijd op Curaçao bestaan hebben en er dus alle reden is om aan te nemen, dat ze meer voordeel kunnen opleveren, zooals maïs, divi-divi enz., indien men stelselmatiger te werk gaat.

De Minister heeft zich alleen gekeerd tegen enkele détails en de hoofdgrief laten rusten.

Zoo heeft hij ten aanzien van de achterstallige huur gezegd, dat de huur natuurlijk niet verbroken zal worden op grond, dat onverplicht geen achterstallige huur wordt bijbetaald, wanneer die menschen een huurcontract hebben. Dit spreekt van zelf. Indien echter de berichten uit Curaçao juist zijn, is het bij het aangaan van nieuwe contracten, dat men die menschen herinnert aan de verplichting om een oude schuld te betalen en met niet-vernieuwing van het contract dreigt. Blijkt deze voorstelling onjuist te zijn, en hebben wij te doen met een inning van schulden die niet zijn verjaard, maar waarvan het bestaan en de verplichting tot betaling door de partijen erkend worden, dan spreekt het vanzelf, dat niemand, en ook ik niet, er bezwaar tegen heeft, dat men tracht dit geld binnen te krijgen. Integendeel. Maar als men tracht schulden te innen, waaraan vroeger niemand heeft gedacht, nóch zij die ze schuldig waren, nóch zij, die ze te vorderen hadden, dat zij geïnd zouden worden, dan kan ik dat systeem niet anders noemen dan onbillijk en onrechtvaardig.

Over de belastingvoorstellen sprekende heeft de Minister gezegd, dat, als de Kamer van koophandel niet gehoord was, zij toch een zeer uitvoerig rapport heeft ingediend. Zeker, Mijnheer de Voorzitter, dat is geschied, maar ik meen toch, dat wanneer wij in deze Kamer vragen of sommige colleges over een voorstel gehoord zijn, daarmede bedoeld wordt, of de colleges zijn gehoord, vóórdat zulk een voorstel bij de Kamer is ingekomen. Dat had ik ook hier gewild. Het is heusch niet hetzelfde of een dergelijk advies wordt uitgebracht vóór dan wel na de indiening van het betrekkelijk voorstel. Het zal thans veel moeilijker zijn en een groot offer van den Gouverneur vorderen onjuistheden en fouten te erkennen, terwijl hem dat gemakkelijker zou gevallen zijn, indien men het advies had gevraagd, vóórdat de voorstellen publiek werden gemaakt. Als men tot iederen prijs conflicten wil, dan heeft men in Curaçao een keer te meer getoond, dat men den weg uiterst goed kent.

Een enkel woord over het accres. De Minister heeft gezegd, dat ik verkeerd gelezen heb, en hij geen verband zou hebben gelegd tusschen het accres, dat hij voor 1906 constateerde, en zijn landbouwmaatregelen. Integendeel, zegt de Minister, die maatregelen hebben — ik neem daarvan dankbaar acte — met dat accres niets te maken, maar ik heb voorspeld, dat, waar er nu al een accres is, onafhankelijk van onze maatregelen, dit nog grooter zal worden ten gevolge van die maatregelen. En, roept de Minister triumphantelijk uit, mijn voorspelling is al uitgekomen, er was geen verband tusschen de oeconomische maatregelen en het accres van 1906, maar er is wel verband tusschen die maatregelen en de uitkomsten van 1907. Deze zijn zoodanig, dat men tevreden zal zijn, want er is reeds f 60.000 zijn meer ontvangen. Zijn Excellentie moet het mij niet euvel duiden, maar voor dat ik mij over deze cijfers verblijd, wensch ik eerst eens van nabij te zien, hoe zij ontstaan zijn. Ik zal een voorbeeld noemen: als bijv. onder die cijfers begrepen zijn de sommen welke men de laatste jaren van de telegraafmaatschappij ontvangt, omdat toeval lig de Fransche kabelmaatschappij overhoopligt met Venezuela en daar haar bureau's heeft moeten sluiten, dan bewijst het accres nog niets voor den vooruitgang en zelfs als de vooruitgang bewezen is, zal nog moeten blijken dat hij aan de maatregelen der Regeering is te danken

Nu de cijfers van 1906, welke ik wel kan zien. Zijn Excellentie heeft toegegeven, dat de cijfers, welke hij voor het accres opgaf, als zoodanig niet konden gelden, omdat hij daaronder inkomsten had genomen, welke er niet thuis behoorden. De redeneering zooals die in de Memorie van Antwoord voorkwam, was dus niet juist. Nu ben ik er nog niet. Als de Minister constateert, dat er f 30 000 meer aan belasting is ontvangen dan in 1905, dan stel ik er tegenover, dat volgens bijlage O, als ik de cijfers vergelijk, blijkt dat tal van belastingen in 1906 minder hebben opgebracht dan in 1905. Andere cijfers nu hebben wij niet.

Ik zal het hierbij op dit oogenblik laten. Ik hoop straks over de door den heer van Kol gemoveerde quaesties van de vaste aanstelling van den landbouwdeskundige, bij de behandeling van zijn amendement, nog een enkel woord te zeggen,; alleen mag ik niet eindigen, zonder mijn vreugde er over uit te spreken, dat Venezuela en Columbia commercieele agenten hebben aangesteld op Aruba en Bonaire. Van Venezuela was mij dit sinds hedenmorgen ook bekend, doch van Columbia weet ik het niet. Indien de Minister dit echter verzekert is het natuurlijk zoo en sluit ik mij gaarne aan bij den toost van den president van de Kamer van koophandel op onzen diplomatieken vertegenwoordiger op Venezuela, aan wien en aan wien alléén hij dit resultaat meende te moeten toeschrijven.

De heer van Bylandt: Mijnheer de Voorzitter! Ik zou den Minister willen vragen of het niet zeer gewenscht is met het oog op de aanstaande behandeling van de Mijnwet een poging te wagen de zaak met den heer Godden ondershands tot een goed einde te brengen. Ik acht het tegenwoordige oogenblik daartoe gunstig, nu de phosphaatprijzen hoog zijn. Eene schikking ondershands ware m. i. mogelijk, althans te beproeven, zij is van te veel gewicht voor Curaçao.

De heer Fock, Minister van Koloniën: Mijnheer de Voorzitter! De heer van Bylandt vraagt of het mogelijk is met den heer Godden tot een regeling te komen en zijn bedoeling is waarschijnlijk of de Regeering daartoe kan medewerken. Het ligt in den aard der zaak, dat het onmogelijk is voor de Regeering om in contracten van particulieren verandering aan te brengen, maar voor zoover de Regeering dat kan, is zij gaarne bereid tot het verkrijgen van een betere regeling mede te werken. Nu geeft de heer van Kol in deze de schuld geheel aan den heer Godden, maar als men werkelijk de zaak goed nagaat, zal men zien, dat er ook schuld is aan de andere zijde.

Nu heeft de heer van Kol van den Gouverneur gezegd, dat hij een avontuurlijke richting uitgaat, doch daartegen moet ik protest aanteekenen, want ik meen, dat het beleid van den Gouverneur lof verdient.

De geachte afgevaardigde heeft ook gezegd, dat de decentralisatie door mij zou zijn bestreden. Dat is niet het geval, maar ik heb gezegd, dat dit een zeer moeilijke zaak is, omdat men niet beschikt over personen om de decentralisatie tot haar recht te laten komen, doch dat de Gouverneur er naar streeft zooveel het kan zijn bevoegdheden op andere ambtenaren over te dragen, maar dat men aan den anderen kant ook niet moet vergeten, dat in een kolonie als Curaçao eenheid van bestuur ook wel eenige waarde heeft, en ongedeelde verantwoordelijkheid ook voordeelen biedt.

De geachte afgevaardigde heeft nog gesproken van de quaestie van de rechten op de gronden, waarvan in dagbladberichten sprake is. Ik blijf er bij, natuurlijk kan er alleen dan sprake zijn van erning van rechten, wanneer er bepaalde rechten zijn. Wanneer het gefantaseerde rechten zijn kan er natuurlijk van schending van rechten geen sprake zijn.

De heer van Vuuren heeft bezwaren ingebracht tegen het niet hooren van de Kamer van koophandel vooraf, want, zei hij, nu de Kamer van koophandel eerst na de indiening van de voorstellen haar meening heeft kunnen doen kennen, zal de Gouverneur niet zoo gemakkelijk zijn fouten willen erkennen.

Ik ben overtuigd dat, de Gouverneur, wanneer hij fouten ziet, ook gaarne bereid zal zijn die fouten weg te nemen. De bedoeling van den Gouverneur is niet per se gelijk te krijgen, is niet de voorstellen, zooals ze zijn ingediend er door te krijgen, maar is natuurlijk om te komen tot een goed belastingstelsel.

Wanneer de geachte afgevaardigde de opmerking maakt, dat de cijfers door mij in de Memorie van Antwoord niet juist zijn weergegeven, dán doe ik hem alleen dit opmerken, dat ik, omdat hij verleden week gezegd heeft, dat het accres geen beteekenis had, omdat het ontstaan was door de inning van hetgeen achterstallig was voor de post, het noodig vond te wijzen op het accres ten aanzien van de belastingen, dat toch zonder eenigen twijfel van wezenlijke beteekenis is.

De geachte afgevaardigde kan zich nog niet verblijden over de cijfers die ik telegrafisch gekregen heb en thans heb kunnen mededeelen. Hij heeft natuurlijk het recht af te wachten, dat die cijfers nader aan de Kamer zijn medegedeeld, dat spreekt wel vanzelf, maar waar de Gouverneur die cijfers opgeeft, moeten wij ze toch als juist aannemen. Ik kan er bijvoegen, dat blijkens de door mij ontvangen cijfers de invoerrechten nu over 10½ maand reeds evenveel bedragen hebben als verleden jaar over het geheele jaar.

De geachte afgevaardigde, de heer van Kol, is teruggekomen op de modelplantage en heeft mij er opmerkzaam op gemaakt, dat ik in mijn eerste rede niet daarover heb gesproken; terwijl hij er toch de aandacht op had gevestigd. In de Memorie van Antwoord is de aanleg van een modelplantage echter reeds uitvoerig besproken, en ik kan daaraan werkelijk niets toevoegen.

Ik meen, dat op dit oogenblik ook daarom van een modelplantage geen sprake kan zijn, omdat men ten aanzien van den landbouw in Curaçao grootendeels verkeert in een stadium van proefnemingen.

De geachte afgevaardigde, de heer van Vuuren, heeft in zijn eerste rede de aandacht gevestigd op de hoedenindustrie en er de Regeering min of meer een grief van gemaakt, dat het subsidie, dat vroeger gegeven werd aan de maatschappij die daarvoor werkt, thans niet meer verleend word. Maar wanneer een industrie op zich zelf kan staan, dan spreekt het toch vanzelf dat de Regeering daaraan geen subsidie meer geeft. De Regeering geeft alleen dan subsidie, wanneer een industrie dat subsidie noodig heeft, maar is een industrie eenmaal in staat zelf te leven en voort te werken, dan zou steun van het Gouvernement zeer misplaatst zijn.

De algemeene beraadslaging over Curaçao wordt gesloten.

Beraadslaging over Aruba in het algemeen.

De heer van Kol: Mijnheer de Voorzitter! Terwijl men uitsluitend eerst en vooral aan de hoofdplaats en het eiland Curaçao dacht, heeft men bijna zonder uitzondering de kleinere eilanden verwaarloosd.

Op Aruba is op het gebied van landbouw nog heel wat te doen en blijkens de Memorie van Toelichting zijn er toch „nog geen vaste plannen aanwezig" tot verbetering van den toestand der landbouwers.

De divi-divi, de voornaamste plant voor die streken, wordt geregeld vernield. De inboorlingen, die het doode hout mogen kappen, weten de boomen zoo te behandelen, door ze te ringen, dat zij moeten afsterven en zij kappen alsdan deze waardevolle boomen.

Zij zijn daartoe wel door nood gedwongen, want zij moeten immers brand- en timmerhout hebben. Zou het nu niet voor de hand liggen, dat van regeeringswege, op gronden, daarvoor geschikt, brandhout werd aangeplant?

In het Voorloopig Verslag is hieromtrent een drukfout gemaakt; bedoeld werd als brandhout aan te bevelen een soort, wat men „quigi" noemt, een boom die goed groeit, na drie jaren kapbaar en na zeven jaren volwassen is, zoodat de inlanders er eerst brandhout en naderhand hout van kunnen hebben, om hutten te bouwen, dan wel kniestukken te maken voor hun booten. 70 jaren geleden is deze houtsoort aldaar reeds ingevoerd door den Gouverneur van Raders, en er zijn dus alle termen aanwezig om er zeker van te zijn, dat deze aanplant zou gelukken, waardoor tevens het vernielen der divi-divi-boomen kon worden tegengegaan.

Men heeft ook brandhout noodig voor de *aloëcultuur*, waarvoor op Aruba een zeer welige grond is.

Wanneer wij echter nagaan, op welk een primitieve wijze de aloë wordt geperst, hoe gebrekkig zij wordt gezuiverd en moet verdampen in ketels, wat ongeveer 8 á 9 uren duurt, dan blijkt ook hier, dat van regeeringswege aanmerkelijke verbeteringen kunnen worden aangebracht.

Men zou er ook voor kunnen zorgen, datde landbouwers de aloë niet tegen al te lagen prijs moeten afstaan aan tusschenpersonen. Hier is aan te bevelen, wat bijna overal op de Engelsche Antillen geschiedt, waar men geen markt heeft, maar op plaatsen, bij kerken bij voorbeeld, waar iedereen voorbijkomt, wekelijks aanplakt, welke de prijzen zijn der aanwezige landbouwproducten. Dan zou het onmogelijk zijn, dat de landbouwer een onvoldoende betaling krijgt in verband met den juisten prijs op de wereldmarkt.

Om de aloëcultuur te bevorderen, is het vaak noodig, dat er een put wordt gegraven en een molen gebouwd, waarvoor echter geen geld is. Zou er nu niet een landbouwkrediet kunnen worden toegepast om den kleinen landbouwer door voorschot te gemoet te komen?

Op bladz. 6 in de Memorie van Antwoord wordt gesproken over de aardnoten. In

het Koloniaal Verslag wordt verklaard, dat de grond geschikt is voor die cultuur, maar de Minister zegt. dat er weinig van te verwachten is.

Waarom? Wij vinden hieromtrent geen reden opgegeven en ik zou deze gaarne alsnog van den Minister vernemen.

Dat er misoogst heeft plaats gehad kwam door de droogte, door gebrek aan water, maar de aardnoot de Javaansche ketella, heeft slechts zeer weinig water noodig, zoodat de Regeering op de bekend wijze daarin wel kan voorzien.

Deze arachiden, afkomstig van Afrika, vormen het voornaamste deel van den uitvoer der Fransche koloniën; zij worden gebruikt voor de fabricage van zeep, chocolade, enz. Daarom hoop ik, dat men in de goede richting werkzaam zal zijn en een pers bestellen, welke de menschen zelf niet kunnen bekostigen.

Uit het Koloniaal Verslag blijkt ook, dat de zoutpannen op Aruba „vuil en verwaarloosd" zijn. Volgens de Memorie van Antwoord is die verwaarloozing het gevolg van lage niet loonende prijzen. De Regeering zou echter ook daarin verbetering kunnen brengen. De wijze van werken is daar nog even zooals hier te lande tijdens de Romeinen

Men weet niets af van de kristallisatie wanneer zich magnesiazouten gaan vormen, hoe de verdamping bespoedigd kan worden, waarom in de eene pan het zout een andere kleur heeft dan in de andere, hoe de bodem moet worden bedekt, enz.

In de primitieve wijze van bewerken ligt dus de reden dat de zoutpannen van Aruba niet kunnen concureeren met die van de andere eilanden Op de Turkes-eilanden bijv., waar menschen van hetzelfde ras wonen, vervaardigt men prachtige kristallen op goedkoope wijze en kan men zoodoende de concurrentie op de wereldmarkt glansrijk doorstaan.

De verbetering van de vischvangst kan ook hier geschieden door verschaffing van behoorlijke netten, het geven van inlichtingen en het verstrekken van goede booten, waardoor de inlanders verder in zee kunnen gaan.

Dr. Boeke heeft op bladz. 75 van zijn rapport er op gewezen, dat de visschers van Aruba tot de besten behooren; het zijn Indianen, die blijkbaar in het algemeen meer aanleg hebben voor de visscherij dan het andere ras.

Ik hoop dus, dat op landbouwgebied, zoowel wat aangaat de divi-divi en de teelt van brandhout, als wat betreft de aloë-cultuur en de aardnoten, krachtig zal opgetreden worden; dat men door het stichten van een model-zoutpan, gepaard gaande met commercieele boekhouding, ieder door de feiten zal kunnen overtuigen, dat er een betere en goedkoopere wijze van zoutproductie is en dat men de visschers door het verschaffen van krediet in staat zal stellen zich de noodige gereedschappen voor hun bedrijf aan te schaffen. Moge dus in het volgende jaar meer ijver betoond worden ter bevordering der welvaart van dit eiland dan tot heden nog het geval was.

De heer Fock, Minister van Koloniën: Mijnheer de Voorzitter! Op de opmerking van den geachten afgevaardigde ten aanzien van de wenschelijkheid om het brandhout aan te kweeken op Aruba kan ik antwoorden, dat ik haar gaarne aan de aandacht van den Gouverneur zal aanbevelen.

De geachte spreker heeft verder gevraagd naar het motief waarom ik meen dat van de aardnotencultuur niet veel te verwachten is.

Dat motief is zeer eenvoudig: die aardnoten zijn niet gewild. de oliefabrieken wenschen dat soort niet. Op de onlangs hier ter stede gehouden landbouwtentoonstelling is nog vernomen, dat de Delftsche oliefabriek geen andere aardnoten wilde hebben aan die uit Senegambië.

Wat de zoutpannen aangaat, vermoedelijk zal, zooals de geachte spreker zeide, de oorzaak van den ongunstigen toestand ook wel voor een deel gelegen zijn in de primitieve wijze van werken. De vraag is echter of het wel aangaat om kosten te maken van dien aard, als de geachte spreker wenscht. Aanleg van een modelpan van Regeeringswege zou leiden tot hooge uitgaven, terwijl het zeer de vraag is of die kosten goede resultaten zouden opleveren.

Wat de vischvangst aangaat, hoop ik dat de deskundige, waarvan ik straks sprak, ook zijn aandacht zal wijden aan dit punt, ten einde tot een beteren toestand te komen.

De heer van Kol: Mijnheer de Voorzitter! Ik wil den Minister alleen vragen waarom men die soort van Senegambische aardnoten, welke zoo gewild zijn in de Europeesche fabrieken, ook niet op Aruba tracht aan te kweeken.

Wat de model zoutpannen betreft, meent de Minister dat dit tot groote kosten aanleiding zou geven.

Hieruit blijkt dat mijn bedoeling niet begrepen is. Ik heb er op gewezen, dat zoo'n model-zoutpan commercieel moet worden beheerd en de bedoeling moet zijn er winst uit te maken, mits natuurlijk behoorlijke betaling van de arbeiders. Al behoeft dat niet het hoogste doel te zijn, de voordeelen moeten komen aan de Regeering. Tevens kan men dan den inboorlingen leeren de primitieve zoutwinning door een betere en meer winstgevende te vervangen. Dan zal men proefondervindelijk de voordeelen kunnen aantoonen, zal het vertrouwen van de menschen worden versterkt en zal men, zonder dat het een cent kost, belangrijke voordeelen aan de bevolking kunnen verschaffen.

De heer Fock, Minister van Koloniën: Mijnheer de Voorzitter! De geachte afgevaardigde vraagt mij waarom men op Aruba de Senegambische aardnoten niet kan aankweeken. Het antwoord is zeer eenvoudig: omdat Curaçao Senegambië niet is en Senegambië niet Curaçao. Grond en klimaat, die natuurlijk niet geheel hetzelfde zijn, oefenen op de gewassen hun invloed uit

En wat de zoutpannen betreft, het is een proefneming die veel geld zal kosten. Het spreekt dan ook vanzelf, dat, wanneer men voorziet dat zij niet voldoende resultaat opleveren zullen, het niet aangaat veel kosten te maken.

De beraadslaging wordt gesloten.

Beraadslaging over Bonaire in het algemeen.

De heer van Kol: Mijnheer de Voorzitter! Door de nieuwe indeeling der begrooting hebben wij het voordeel, dat alles wat één eiland betreft, te zamen kan besproken worden. Waar ik vroeger nu eens dit, dan weer dat eiland besprak, wensch ik heden de aandacht op *Bonaire* te vestigen, en hoop ik te kunnen toonen, dat ook daar met meer ijver van Regeeringswege moest worden gehandeld, dat men verstandiger had moeten optreden en dat de hulp tot heden onbevredigend is te noemen.

In het geheele jaar 1906 heeft men op dat eiland van gouvernementswege geen geen enkele put gegraven, geen aloë geplant, geen sisal noch pitah geteeld; het eenige wat men gedaan heeft is het aanleggen van een schooltuin geweest, en dat lijkt werkelijk veel op een Kamper geschiedenis. Een groot deel van den tijd stond die schooltuin onder water, en toen hij droog liep, hebben de geiten alles weggevreten, waarvan het gevolg was, dat, toen de regenval in dat begunstigde jaar zeer groot was, overal een weelderige plantengroei kon worden waargenomen, maar de „model-plantage" van het Gouvernement, de schooltuin, kaal en dor stond, een uitzondering op hetgeen door de bevolking zelf was gedaan.

Zoo is het ook gegaan met het snoeien van de divi-divi, wat men verzuimde, terwijl de door de ijverige Maatschappij van Landbouw en Nijverheid op Curaçao gezonden plantjes veel te duur uitkwamen

Ook de sisal-plantjes worden tegenwoordig voor den kleinen man op te kostbare wijze geleverd: f 15 wordt gevraagd voor de 1000, en wanneer hij een niet te groote aanplanting van 10 bunders wil aanleggen, moet hij f 240 storten, wat geen geringe uitgave is voor de arme landbouwers, ook omdat hij absoluut geen zekerheid van slagen heeft. Legde men daar nu proefvelden aan, dan kon de verbetering dezer cultuur krachtiger worden ter hand genomen.

(*Wordt vervolgd.*)

Ingezonden Stukken.

St. Martin, Dec. 1907.

Bij haar verscheiden.

Wat reeds lang voorzien was, is verleden maand gebeurd: de „Exploitatie-maatschappij van zoutmeren op het eiland St. Martin" is in andere handen overgegaan: het zout is verkocht en de aandeelen mede.

Dit is een te gewichtig feit om het met een simpel nieuwsberichtje aan te kondigen en voorts er het zwijgen toe te doen. Gewichtig is het evenals elk stuk geschiedenis van welk klein eiland ook zijn gewicht heeft; te gewichtig, daar tot op heden de zoutexploitatie is beschouwd als hoofdbron van welvaart voor ons eiland. Daarbij komt nog de plicht van erkentelijkheid jegens de exploitatie-maatschappij, alleen reeds voldoende om een plaatsje in te ruimen voor wat volgen gaat

Ten jare 1858, bij Kon. Besluit van 21 Juni, N°. 12, werden door het gouvernement voor den tijd van 80 jaren de zoutmeren op St. Martin in concessie afgestaan aan een maatschappij, welke zich gevormd had onder den naam van „Maatschappij tot zoutwinning op het eiland St. Martin.

Een lang leven was die maatschappij niet beschoren. Ruim 7 jaar na hare oprichting werd door den directeur een circulaire verzonden aan de aandeelhouders, waaruit wij alleen dit mededeelen: dat zij f120.000 schuldig was aan de crediteuren. Voorts dat al de werken, noodzakelijk ter exploitatie, op één derde na voltooid waren, voor welk derde gedeelte de uitgaven op één ton werden begroot. Dat ter verdere exploitatie een nieuw kapitaal noodig zou zijn. — Daar echter de onmogelijkheid was gebleken om opnieuw een kapitaal te vormen, en bij wereloosheid de concessie dreigde te worden opgezegd door het gouvernement in het jaar 1867, werd liquidatie voorgesteld en kort daarna daartoe besloten...... Dit jonge leven was dus gebleken reeds van den beginne ziekelijk te zijn geweest, of beter: had boven zijn krachten gewerkt, en dit overwerken bracht den dood zoo vroegtijdig aan, terwijl de vruchten van dat zwoegen: de verbetering der zoutmeren, gelaten werden aan hare opvolgster. Aldus was de toestand, toen een nieuwe maatschappij, waarvan wij uitsluitend in 't vervolg spreken, opgericht werd onder den naam van „Exploitatie-maatschappij van zoutmeren op het eiland St. Martin", bij Kon. goedkeuring van 22 Nov. 1867. De vennootschap werd aangegaan voor 25 jaar en in 1892 wederom vernieuwd voor eenzelfde tijdperk. Het kapitaal, waarmede de maatschappij aanving, ging tot *f*250,000, verdeeld in twee seriën, waarvan de eerste volledig werd geplaatst in 173 aandeelen op naam, elk van f1000, terwijl de andere serie eerst na 5 jaren zou geplaatst moeten worden. Te gelijk met deze concessie kwam de Maatschappij in bezit niet alleen van de meren op het hollandsche gedeelte, maar ook van twee zoutpannen op het fransche gedeelte liggend, van alle werken, van alle materiaal ter exploitatie benoodigd, terwijl zij alleen van de vorige maatschappij de verplichting aanvaardde tot delging van de voornaamste schulden. Onder deze gunstige auspiciën begon zij haar werk...... Helaas, maar al te spoedig bleek, dat alles wat er blinkt, nog geen goud is. Afgaande op de groote oppervlakte der zoutmeren had men aanvankelijk op een grootere hoeveelheid zout gerekend dan in werkelijkheid gegeven werd.

Of deze dwaling berustte op de onkunde van St. Martin's opgezetenen is mij niet wel duidelijk, maar toch valt op te merken, dat nog altijd dezelfde dwaling voortleeft in den volksmond. Alle volkspraatjes echter gelaten voor wat zij zijn, een feit is, dat de maatschappij, dank hare technische voorlichting, meer zout aan de pannen heeft ontwoekerd dan welke onderneming ook. Sommige pannen aan particulieren toebehoorend en later door de maatschappij in huur genomen, brachten onder haar beheer en door haar toedoen meer aan zout op dan ooit te voren. Zóó is het tot op den huidigen dag. Enkele zoutmeren, nu nog aan particulieren in concessie afgestaan, hebben met inbegrip van alle factoren nimmer het kunnen brengen tot een oogst zoo omvangrijk als die der hollandsche maatschappij, alhoewel, wat later zal blijken, de pannen der particulieren in gunstiger omstandigheden verkeeren. In één woord, was vroeger een oogst hoogst zeldzaam, gewoonlijk met een tusschenruimte van tien jaar, onder het beheer der maatschappij werd er bijna jaarlijks zout gewonnen, de laatste jaren uitgezonderd. (Alle deze gegevens berusten op officieele statistieken.)

Hoe bevredigend de zoutoogsten ook mogen geweest zijn bij vergelijking, op zich zelve beschouwd bleven zij verre beneden de verwachting. En nog andere topische nadeelen kwamen spoedig aan het licht.

Aan twee kanten ingesloten door zoetwatermeren en aan 't Zuiden door een zandige landstrook, waarop de stad Philipsburg is gebouwd, bleken de pannen voortdurend onderhevig te zijn aan een niet te verwaarloozen filtratie, zóó krachtig, dat een der grootste pannen nooit beneden peil was, zonder dat ooit versch water werd ingelaten, en tevens een vergaarbak van het regenwater dat op recht tropische wijze zoo vaak neervalt op de aangrenzende stad. Dan het peil der meren, verre beneden de oppervlakte der zee, is ook al een factor der nadeelige filteratie. Verder zijn de zoutpannen alle naar het Westen gelegen, door bergen ingesloten, zoo dat de wind slechts weinig invloed op de verdamping uitoefenen kan.— Deze topische bezwaren zijn natuurlijk nimmer geheel te overkomen. Toch heeft de maatschappij wat in haar vermogen was gedaan om die nadeelen zooveel als mogelijk te neutraliseeren. Na de voltooiing der nog restende werken zijn daarenboven nog schatten gelds besteed aan het verbeteren der dijken ter voorkoming van de vroeger zoo veelvuldige dijkbreuk en ter keering der filtratie nieuwe dammen aangelegd, en overlaten; twee hoofdkanalen zijn verwijd, één aan 't Oosten, het ander aan het Westen der zoutmeren, om het van de bergen stroomend water op te vangen en naar de zee te loozen.

Zonder twijfel werd met kwistige hand geld besteed voor werken, die der productie ten goede kwamen, maar men zag ook tevens uit naar middelen ter bezuiniging. En niet eerst na tal van jaren maar onmiddelijk, zoodat sinds het jaar 1870 de grootste zuinigheid werd in acht genomen. Nog geen twee jaren na hare oprichting deed de maatschappij stappen in die richting. Het personeel, aan wie de zorgen én voor de pannen op het fransche gedeelte én voor die aan den Hollandschen kant waren opgedragen, bestaande uit één directeur, één onder-directeur, één ingenieur, één boekhouder en twee opzichters, werd gebracht tot op het allernoodzakelijkste, nl: één directeur-ingenieur en één opzichter te Philipsburg en één onder-directeur en één opzichter te Grand Case (fransch gedeelte) die uit de opbrengst der fransche pannen bezoldigd werden. Door den drang der omstandigheden kwam later nogmaals een wijziging in het personeel, dat verminderd werd tot op 1 directeur en 1 opzichter te Philipsburg en 1 opzichter te Grand Case, van welke inkrimping evenwel de nadeelige gevolgen zich tot heden doen gevoelen.

Niettegenstaande deze huishoudelijke economie wees ten jare 1899 de balans een nadeelig saldo aan van bijna fl 27000 zoodat men zich genoodzaakt zag een beroep te doen op de welwillendheid van het gouvernement, dat tezelfden jare op een verzoekschrift gunstig beschikte en de uitvoerrechten verminderde. Had men tot dan toe 10% aan uitvoerrechten betaald naar tariefwaarde van 71 cent per H.L. (= 75 cts per vat van 3 bushels), toen werd het gereduceerd tot 10% volgens tariefwaarde van 50 cts. per vat (3 bushels).— Andermaal in Februari 1907 werd een beroep gedaan op het gouvernement, met het gevolg, dat de uitvoerrechten teruggebracht werden tot 10% naar reden van 38 cts per vat (3 bushels). En toch, de schulden groeiden aan, zoo zelfs, dat op 31 Dec. 1906 een verlies viel te boeken van bijna fl 58000.

Niets dan een lijdensgeschiedenis is dus het leven der maatschappij geweest! Met uitzondering van '96 en '77 en '83 t|m '88 heeft zij slechts geld verloren gedurende de 40 jaren van haar bestaan. Gedurende deze 8, laten we ze noemen vette jaren, werd een dividend uitgekeerd, zijnde van 3 tot 6%, of totaal 39% over 8 jaar. Dat zulk een leven niet gedijen kon, is begrijpelijk. En neemt men dan nog in aanmerking de kolossale uitbreiding der stoomvaart, die de zeilvaart is gaan vervangen en mede de scheepvaart verlegd heeft, de groote concurrentie van wege de zoutindustrie in Amerika, dan wekt het geen bevreemding, dat ten lange laatste de maatschappij hare onmacht heeft moeten erkennen.

Na deze beknopte geschiedenis willen wij de vraag stellen: is de bevolking van St. Martin aan de Exploitatie-maatschappij dankbaarheid verschuldigd? 'k Vraag niet wie, en hoevelen zelfs, de vraag misplaatst achten. Dankbaarheid toch moet niet worden uitgemeten naar de maat der imaginatie van een niet der zake kundige coterie, bewerkt door would-be tegenstanders of volbloed egoïsten, de gronden der dankbaarheid moeten zijn deugdelijke feiten. Vandaar zullen eenige feiten volgen, alhoewel reeds voorshands kan gezegd worden: St. Martin is zonder twijfel dankbaarheid aan de maatschappij verschuldigd.

Eerstens op menig particulier drukt de plicht van erkentelijkheid, vooral op hen, die sinds jaren van het gouvernement een kleiner gedeelte der zoutmeren in concessie hebben ontvangen. Deze zoutpannen, gewoonlijk benaamd: „de kleine concessies" hebben geteerd op de energie en het kapitaal der hollandsche maatschappij. Bij de veel gunstiger ligging dier meren: zij zijn meer naar den windkant gekeerd en hun bodem is hooger en aan geen nadeelige filtratie onderhevig,—bij de veel gunstiger ligging komt nog het feit, dat zij het eerst de voordeelen ondervinden van het kanaal, door de maatschappij verwijd, verbeterd en onderhouden, waardoor zij gevrijwaard worden van den grooten zoetwaterval langs de bergen. Ten andere, dat zij altijd hun watertoevoer ontvangen langs het inlaatkanaal der maatschappij en daarenboven nimmer de verdamping aanvangen met water op de gewone sterkte van zeewater, maar steeds met pekel van gemiddeld 5 maal meer gehalte dan zeewater, ontvangen van het daarnaast liggend meer der Exploitatie-maatschappij. De maatschappij dus zet steeds de verdamping in, terwijl de voordeelen of revenuën door de ingezetenen genoten worden.

Verder mogen ook herdacht worden de profijten gevloeid in den schoot der bevolking. Aan geld is er meer dan f40,000 gemiddeld per jaar onder de bevolking in circulatie gebracht. Dan, niet minder dan 50 huisgezinnen hadden in de laatste jaren gronden der maatschappij in pacht, waarvoor zij een kleine huurpenning schuldig waren, die echter zelden en gewoonlijk nimmer werd of is ingelost.

Niet te vergeten zijn de billijke loonen door de maatschappij aan hare werklieden uitbetaald. En dit wil wat zeggen op een eiland, waar vroeger meer dan nu op den werkman werd beknibbeld. Al is het bestaan der maatschappij niet veel meer geweest dan een worsteling met het leven, zoodat nu hier dan daar bezuiniging werd beoefend, nimmer heeft zij het gezocht op de zakken der werklieden, hetgeen zij zeer gemakkelijk had kunnen doen. Dat de tegenwoordigheid der maatschappij voor de bevolking het licht der hope was, kan uit het volgende bewezen worden. Vóór de geboorte der maatschappij,— laat ik het den oertijd noemen,— waren de zoutmeren gelaten aan de bevolking, een ieder mocht vrij zoutgaren en behield het voor zich in eigendom om het te verkoopen aan St. Martijnsche opkoopers. Hoe dergelijke koopen soms gesloten werden, laat zich gemakkelijk begrijpen. Genoeg zij te weten, dat de bevolking nimmer benadeeld is door de concessie aan de Exploitatie-maatschappij verleend, daar de werklieden alleen voor 't *garen* een weinig minder aan loon ontvingen dan de prijs, waarvoor zij vroeger het zout—dat hun eigendom was—aan de St. Martijnsche geldmannen afstonden. Ja, het oogstloon is in verhouding tot de waarde van het zout altijd hooger geweest dan de prijs, die eertijds door St. Martin's opkoopers werd gegeven, insgelijks naar reden der waarde van het zout. En zou men zich eens een nauwkeurige berekening willen getroosten van de baten, welke de zoutmeren van het holl gedeelte alleen van St. Martin aan de maatschappij hebben afgeworpen, dan staat men voor het frappante feit, dat aan de aandeelhouders gemiddeld per jaar slechts een weinig meer dan een ½% is uitgekeerd. Men zou waarlijk mogen vragen of de Exploitatie-maatschappij niet veeleer een maatschappij van liefdadigheid mocht genoemd worden.

Bij deze losse kleine grepen zullen wij het laten. Mogen zij voldoende zijn ter bevestiging, dat de bevolking van St. Martin wezenlijk dankbaarheid verschuldigd is aan de Exploitatie-maatschappij. En laten deze enkele regelen worden aangenomen als een huldekrans de maatschappij bij haar verscheiden aangeboden. Al is zij niet dood, al zal zij in de toekomst slechts onder een anderen vorm voortbestaan, toch spraken wij van haar verscheiden. Want waar de verdiensten dier maatschappij zóó groot zijn en niet licht van de tegenwoordige dergelijke weldaden kunnen verwacht worden, blijven wij het heengaan der hollandsche maatschappij beschouwen als een droevig verscheiden....... Gegeven nog, dat de bevolking niet oogenblikkelijk de nadeelige gevolgen der verandering zal ondervinden, op de lange baan zal zij het zeker. En wel hierom. Behalve het respectabele sommetje van meer dan 170.000 gulden gedurende het bestaan der hollandsche maatschappij geïnd aan uitvoerrechten, heeft het gouvernement langzamerhand zijne zoutpannen zien verbeteren en in waarde stijgen zonder veel geld daaraan ten koste te hebben gelegd Van nu af zal dit wel uit zijn: gaandeweg zullen de uitvoerrechten slinken en zal het gouvernement min of meer komen te staan voor de uitgaven noodzakelijk tot onderhoud der werken. En op wie anders dan op de belastingplichtigen van ons eiland zullen deze uitgaven verhaald worden? Vandaar is het een grove fout geweest, waaraan zelfs gouvernementsmannen schuldig staan aangestuurd te hebben op den aftocht der aandeelhouders van de „Exploitatie-maatschappij van zoutmeren op het eiland St. Martin"

G.

Nieuwsberichten

Curaçao.

Kerkelijke Berichten.

✠ Menigeen zal zich nog de uitstekende Onderwijzeres, de Eerw. Soeur Marie Desirée, herinneren, die tien jaar geleden, 21 Juni 1897, naar Suriname vertrok, na gedurende 16 jaar binnen ouze Kolonie, op Otrabanda, Pietermaai, Westpunt, Barber en Bonaire, aan het onderwijs te zijn werkzaam geweest. Op vier en vijftig jarigen leeftijd is de Eerw. Soeur Marie Desirée in Suriname overleden den 18den December van het vorig jaar. Hare oud-leerlingen zullen zeer zeker de goede Soeur wel in hunne gebeden willen gedenken. Zij ruste in vrede

Onderwijs.

Bij den aanvang van het nieuwe schooljaar zullen ook twee Eerw. Zusters-Onderwijzeressen verbonden worden aan de school der Parochie van den H. Dominicus op Montaña.

Wij wenschen deze Parochie geluk met deze kostbare aanwinst. Hoe ongaarne Pastoor Helling zijn lof zal hooren verkondigen, toch meenen wij verplicht te wezen in het openbaar getuigenis te moeten geven van onzen oprechten eerbied voor den apostolischen ijver, waarmede Z. Zeer Eerw. zich een paar jaar lang heeft opgeofferd om bij al zijn Priesterlijken arbeid nog persoonlijk het onderwijs in de school aldaar te leiden en het schoolonderricht in die Parochie mogelijk te maken. Aan zijn initiatief is het te danken dat daar een school werd opgericht, Hij wist bij goede vrienden in het Moederland de noodige middelen te vinden om voor een groot gedeelte het schoolgebouw en nu weder het Zustershuis op te trekken; zijn opofferend liefde was krachtig genoeg om den afmattenden arbeid van het dagelijks les geven jaren lang vol te houden, ook al vroeg de eerst onlangs nieuw opgerichte parochie zeer veel inspanning en toewijding.

Een ieder die vroeger den verwilderden toestand op *Montaña di Rey* gekend heeft zal thans het gunstig verschil met vroeger opvallen.

Een enkel woord van lof voor den ijvervollen Herder dezer Parochie meenden wij dan ook niet misplaatst.

* * *

De Hoogeerwaarde Pater M. L. Drabbe, Superior Generalis der Eerw. fraters van Tilburg, heeft zich in gezelschap van den Eerw. frater Gerardus, Directeur van het onderwijs, den 27sten December ll. ingescheept om visitatie te houden over de huizen te Paramaribo en op Curaçao.

Met dezelfde scheepsgelegenheid, K. W. I. M, vertrok de Weleerwaarde Mère Theophane, Algemeene Overste der Eerw. Zusters Franciscanessen, verbonden aan de bizondere scholen van Suriname en Curaçao.

Wij wenschen hun een voorspoedigen reis en behouden aankomst in onze Koloniën.

*
* *

Bij Gouvernementsbeschikking van 31 December 1907 werd de Heer G. B. Dussel bevorderd van Onderwijzer IIde Klasse tot Onderwijzer Ie Klasse.

Wij wenschen den Weled. Heer Dussel geluk met deze promotie.

*
* *

Te Nijmegen werd Mevrouw F. Agterberg, geb. Bruinier met 22 van de 23 stemmen gekozen tot lid der Commissie van Toezicht op het lager onderwijs.

Over Curaçao.

In het „Hof van Gelderland" te Tiel werd gedurende een algemeene vergadering van den „Katholieken Kring" een voordracht gehouden door den W.Eerw. Pater A. C. Baars, oud-missionaris van Curaçao. Spreker begon met deze Nederlandsche nederzetting aan zijn aandachtig gehoor voor te stellen en de industrie, landbouw en handel van het eiland te bespreken, welke uiteenzetting gevolgd werd door tal van fraaie lichtbeelden welke door de firma Ivens te Nijmegen op doek werden gebracht. De eerw. spreker die de beelden verklaarde, oogstte meermalen een welverdiend applaus en werd door den voorzitter, den heer B. J. J. van Wijk, hartelijk dank gebracht voor de leerrijke verhandeling.

Havennieuws.

Van 16—31 December zijn onze haven binnengeloopen:

Stoombooten	16
Goeletten	29
Bijlanders	17
Brik	1
Totaal	63 schepen,

makende met de 53 gedurende de eerste twee weken der maand binnengeloopen, een totaal van 116 schepen. Verleden jaar December bedroeg dit getal 98.

Gedurende het afgeloopen jaar was de scheepvaart als volgt:

Januari	96 schepen.
Februari	115 „
Maart	116 „
April	120 „
Mei	126 „
Juni	134 „
Juli	111 „
Augustus	123 „
September	118 „
October	112 „
November	92 „
December	116 „
Totaal	1379 schepen.

Volgens onze aanteekeningen, waarbij wij steeds de opgave volgden van het *Diario del Comercio*, was het getal vaartuigen het vorige jaar 1292, zoodat voor dit jaar een vooruitgang van 87 te constateeren valt.

Volgen wij echter de officieele opgave van Staat W in het Koloniaal Verslag, dan vinden wij daar aangegeven voor het jaar 1906 het getal 1474, zoodat wij dus bijna 100 schepen minder tellen in 1907 dan in het jaar daaraan voorafgaand. Wij zouden daaruit derhalve moeten besluiten, dat de scheepvaart hard achteruit is gegaan.

Maar, een ieder zal zich herinneren, hoe wij 't vorig jaar telkens maand op maand konden wijzen op een grooter getal schepen dan in 1906 gedurende dezelfde maanden. Wij hebben den gestadigen vooruitgang der scheepvaart dit jaar voortdurend gevolgd en met eigen oogen als waargenomen. Het getal 1474 is dus oogenschijnlijk een vergissing.

Dit behoeft echter volstrekt nog niet zoo te wezen, daar het *Diario* de kustvaardertjes niet opgeeft en het *Koloniaal Verslag* hoogst waarschijnlijk wel. Het verschil zal dus hierin moeten gezocht worden.

In deze meening worden wij versterkt, omdat het *Verslag* voor 1905 opgeeft het getal 1344, terwijl de som onzer tweemaandelijksche opgaven dat jaar niet hooger kwam dan 1255, of wederom ± 90 schepen minder dan het Koloniaal Verslag. Vasthoudende dus aan onze eigene opgave, om dezelfde categorie schepen met elkander te kunnen vergelijken, tellen wij:

Voor	1905	1255 schepen
„	1906	1292 „
„	1907	1379 „

Wij mogen derhalve op een geregelden en gestadigen vooruitgang in het scheepvaart-verkeer wijzen, en het laatste jaar zelfs op een tweemaal sterker toename dan het jaar te voren. Moge dit steeds crescendo gaan.

Nieuwjaarsdrukte.

Aan klappertjes geen gebrek. Groot vuurwerk kon, wegens de slechte tijden, slechts weinig worden afgestoken. Over het algemeen liep het zonder wanordelijkheden af. Alleen had er een klopPartij plaats tusschen burgers en militairen. Gelukkig, dat dit opstootje op oudejaarsavond begon, toen het grootste gedeelte van het volk zich verzameld had op het Rif en aan den Waterkant om het Fuego af te schudden en af te spoelen in de zee. Nu bleef het gelukkig een relletje tusschen ± 60 personen. Een paar kwamen er duchtig gehavend en met bebloede koppen thuis.

De Oogst.

Men zal dit jaar voornamelijk moeten teeren op oud vet van het vorig jaar. Tot dusverre laat het zich niet aanzien, dat er een goede oogst zal worden binnengehaald. Hier en daar mag een groot-plantagehouder er goed afkomen, de zoogenaamde kleine landbouwers zitten bij een schralen pot. Men zal al blij zijn, als er nog wat vreten voor de beesten komt. En op zeer veel gronden moesten zij ook hieraan de hoop geheel opgeven. De mais is daar nauwelijks boven den grond. Velen hebben niet eens geplant.

La Voz de Aruba.

Deze Collega van het naburige eiland heeft ons opnieuw bezocht en wij heeten hem hartelijk welkom.

In vergroot formaat en met nieuwe types maakt hij een veel betere indruk dan vroeger. Wij hopen dat hij het hoofd boven water kunne houden en veel goeds tot stand brengen voor het ons zoo sympathieke Aruba.

Oorlogsmanoeuvre.

Doordat wij het mondeling relaas van onzen verslaggever niet goed begrepen, is er eene onjuistheid geslopen in de beschrijving der oorlogsmanoeuvre van de *Gelderland*. Al waren de manschappen voor den toeschouwer aan wal onzichtbaar, zij stonden wel degelijk verdekt opgesteld bij de stukken en aan het roer, scherp luisterend naar de seinen en bevelen, welke hun van uit den commandotoren werden gegeven.

Dankbetuiging.

In dank ontvangen van den Heer Morris E. Curiel een scheurkalender voor het jaar 1908, als reclame van het *Nord-Deutsche Versicherungs Gesellschaft in Hamburg*. De Heer Curiel is agent dezer Verzekeringsmaatschappij.

Posterij.

Lijst van onafgehaalde en onbestelbaar bevonden brieven:

A. Andrade c o Prospero Baiz & Co, Margarita Baillart, Luis de Gambara, S. J. Delvalle, Isena Facunda, Acosta Gomez para entregar Juan Manuel, D. Florentina Gocuaga, Eloisa Henriquez (br & brfk.), Jogans Henriquez, Meri Lourest, J. A. Menda, Estela Manriquez, Ramona G Ochoa, Perginos Guillermina Prince, B. Stone, L. Schultz, C. A. Tjemker, Jacob van Uiten, Bisschop van Tuyn, Fr. Walczak, Directeur de la „Dordrecht" G. B. Dussel, Hendrika Felep, Alvarado Lopez (brfk.), Rosita Madaro, Euphianica Pietersz, Emilia Provence, Enrique Rezetep.

Aangeteekende stukken: Demenicia Piter de Henriquez, W. C. Evertsz, M. H. Salas, C. en S. Sprock.

Drukwerk: Simon Pacha, G. F. Simon, Edw. Henriquez (6), The Principal Stampdealer, A. un Bijouteer, horloger ou commissionaire (5), Edgar A. Holmes [2], L. Vos, Valdemar, Mimie Schigallis, Zes nummers van „De Tijd", een pak couranten, „Het Centrum" [zonder adres], als ongefrankeerd terugontvangen een monster geadr. Benjamins Bros Paramaribo.

NEDERLAND.

EERSTE KAMER

Voorloopig Verslag

Wijziging van het Reglement op het beleid der Regeering in de kolonie Curaçao.

Het afdeelingsonderzoek heeft aanleiding gegeven tot de navolgende beschouwingen.

Tegen deze voordracht had een lid ernstig bezwaar. Uit de Memorie van Toelichting toch blijkt, dat het de bedoeling is om de bevoegdheden toekomende aan het militair gerechtshof voor de Nederlandsch-West-Indische bezittingen over te dragen op het Hoog Militair Gerechtshof te Utrecht. De reeds in het Verslag der Commissie van Rapporteurs uit de Tweede Kamer daartegen ingebrachte bedenkingen maakte dit lid tot de zijne. Ook naar zijne meening zouden de militairen door de voorgenomen wijziging in waarborgen voor eene goede rechtsbedeeling achteruitgaan, daar het hooren van belanghebbenden en getuigen voor het Hoog Militair Gerechtshof te Utrecht, afgescheiden van andere bezwaren, óf wel tot groote kosten aanleiding zal geven, óf wel, juist met het oog op die kosten, meer of min zal worden achterwege gelaten. Volgens de mededeeling van den Minister behoorde ook thans het hooren van beklaagden en getuigen door het militaire gerechtshof te Paramaribo, zoo het al voorkwam, tot de hooge uitzonderingen; maar deze praktijk werd door dit lid eene slechte genoemd, waarop het zeer wenschelijk was terug te komen.

Op eenvoudiger en doelmatiger wijze ware echter in de bezwaren ontsproten uit het gering aantal van in de kolonie aanwezige officieren te voorzien door het ledental der krijgsraden te verminderen. Kon het getal officieren-commissarissen beperkt worden tot één, dan zoude men zelfs met drie leden in den krijgsraad kunnen volstaan.

Volgens de thans geldende wettelijke voorschriften bestaat het militair gerechtshof in Suriname uit zeven leden: drie juristen, namelijk den president en de oudste twee leden van het gerechtshof, en vier officieren; maar zonder bezwaar, meende men, zoude dit aantal leden kunnen worden teruggebracht tot drie, namelijk tot den president van het gerechtshof als voorzitter en twee officieren als leden. Dan zoude tevens het belangrijke vraagpunt betreffende het opnemen van rechtsgeleerden in de krijgsraden ongeprejudicieerd blijven.

Met het oog ook op dit laatste werd de opmerking gemaakt, dat de Regeering nog niet geantwoord heeft op de vraag in het hiervoren genoemd Verslag gedaan, of approbatie van de vonnissen der krijksraden wel noodig zoude zijn als in de krijgsraden zelf rechtsgeleerden waren gezeten.

Onze Begrooting in de Eerste Kamer

Voorloopig Verslag.

Het onderzoek in de afdeelingen heeft aanleiding gegeven tot de navolgende beschouwingen.

In aansluiting bij hetgeen daaromtrent in de Tweede Kamer is gezegd, en ook reeds vroeger in de Eerste Kamer, werd het door eenige leden betreurd, dat de samenwerking tusschen de overheidspersonen in de kolonie te wenschen over laat. Dit bleek o. a. uit hetgeen geschied is ten opzichte van den landbouwkundige.

Waar verleden jaar was toegegeven, dat in zake het subsidieeren van het bijzonder onderwijs, de voorwaarde van neutraliteit van dat onderwijs behoorde te vervallen, werd met waardeering erkend, dat die thans niet meer werd geëischt. Toch betuigden eenige leden hun leedwezen er over, dat nog andere belemmerende bepalingen gehandhaafd zijn en dat in het algemeen de subsidies aan het bijzonder onderwijs geheel onvoldoende moeten geacht worden. Zij waren van gevoelen, dat de Gouverneur in deze aangelegenheid niet uit het oog had te verliezen, dat de bevolking van Curaçao nagenoeg uitsluitend Roomsch-Katholiek is.

Ten slotte werd er nog de aandacht op gevestigd, dat men in verschillende zaken niet naar een vast plan te werk schijnt te gaan, maar ieder te veel op zich zelf handelt. In dit verband werd o. a. gewezen op den aanplant van boomen op eene plaats, waar zij niet konden gedijen.

Ingezonden Mededeelingen.

Nieuwjaars-Advertentien.

Van ganscher harte een Zalig Nieuwjaar aan al mijn Vrienden en Bekenden.

Rincon. P. fr. A. P. Euwens

31 Dec. O. P.

In 1908 Geluk! Bovenal voor St. Eustatius!

JAN PAUL.

Rotterdam.

Het Compliment van den dag.

1 Januari 1908.

De Militaire Sportvereeniging.

Advertentien.

ZITTING

VAN DEN

Kolonialen Raad

op Maandag, den 6n. Januari 1908, des avonds te 8 uur.

TE BEHANDELEN ONDERWERPEN:

Ingekomen stukken.

Willemstad, den 3n. Januari 1908.

De Gouvernements-Secretaris,
Griffier van den Raad,
J. F. HAAYEN.

Itinerario di vapor „Christiansted.

Salida for di:		Jan.	Feb.	Maart.	
Curaçao	Dia luna mainta	6	3		2
Bonaire	„ anochi	6	3		2
Curaçao	Dia mars „	7	4		3
Aruba	Dia razon atar.	8	5		4
Curaçao	Dia hueb. m. ó a	9	6		5
Bonaire	Dia huebes at. ó dia biernes mta.	9 10	6 7		5 6
St. Thomas	Dia luna	13	10		9
St. Martin	Dia mars mta.	14	11		10
Saba	Dia mars merdia	14	11		10
St. Eustatius	Dia razon mta.	15	12		11
St. Kitts	Dia huebes mta.	16	13		12
St. Eustatius	Dia hueb. merdia	16	13		12
Saba	Dia biernes mta.	17	14		13
St. Martin St. Bart	Dia biern. atardi (Talbez.)	17	14		13
St. Thomas Bonaire	Dia sabra mta. (Talbez.)	18	15		14
Curaçao	Dia mars anochi	21	18	Huebes	17
Aruba	Dia razon anochi	22	19	Biernes	18
Curaçao	Dia hueb. mta. of atardi.	23	20	Dom.	19
Bonaire	Dia biernes mta. of atardi	24	21	Luna	20
Jegada na:					
Curaçao	Dia biern. atardi Dia sabra mta.	24 25	21 22	„ Mars	20 21

TIJDTAFEL

van de stoomschepen der „Red D Line" tusschen

NEW-YORK,

PUERTO RICO, VENEZUELA en CURAÇAO.

1907.	Philad.	Mareb.	Careas.	Zulia	Philad.	Mareb.
Vertrekt van NEW-YORK	Nov. 23	Nov. 30	Dec. 7	Dec. 14	Dec. 26	Dec. 28
Komt aan te SAN JUAN	28		12		27	
Vertrekt van „	11		13		29	
Doet CURAÇAO aan	Dec. 1		15		30	
Komt aan te LA GUAIRA	2	Dec. 7	16	21	1	Jan 4
Vertrekt van „	4	9	18	23	2	6
Komt aan te PTO. CABELLO	5		19		3	
Vertrekt van „	6		19		4	
Komt aan te CURAÇAO	7	10	20	24	5	7
Vertrekt van „	8	16	21	30	6	13
Doet LA GUAIRA aan	9		22			
„ PONCE „		18		Jan. 1		15
„ SAN JUAN „	11		24		8	
Komt aan te NEW-YORK	16	24	29	7	13	21

Dienst tusschen Curaçao en Maracaibo.

	Merida	Mareb	Merida	Zulia	Merida	Mareb
Vertrekt van CURAÇAO	Dec. 2	Dec. 10	Nov. 16	Dec. 24	Dec. 30	Jan. 7
Komt aan te MARACAIBO	3	11	17	25	31	8
Vertrekt van „	6	14	19	28	Jan. 3	11
Komt aan te CURAÇAO	7	15	20	29	4	12

Drukker:
ALFREDO F. SINTIAGO